

Marta Krzaczkowska

Kształtowanie bezpiecznych postaw na studiach podyplomowych

Edukacja Humanistyczna nr 1 (26), 259-265

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Marta Krzaczkowska
Wyższa Szkoła Humanistyczna TWP
w Szczecinie
(absolwentka)

KSZTAŁTOWANIE BEZPIECZNYCH POSTAW NA STUDIACH PODYPLOMOWYCH

Wprowadzenie

W czasach ciągłego rozwoju cywilizacji, zmian technicznych, a co za tym idzie warunków pracy człowieka, można by założyć, że wzrasta poziom bezpieczeństwa oraz zmniejsza się liczba wypadków przy pracy. Statystyki jednak pokazują, że liczba wypadków ciągle wzrasta. Już w pierwszym kwartale roku 2011 nastąpiły 22 174 wypadki w trakcie wykonywania obowiązków pracowniczych, w tym 108 zakończyło się śmiercią pracownika. W porównaniu do tego samego okresu roku poprzedniego liczba wypadków wzrosła o prawie cztery tysiące. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego wypadkom corocznie ulega ok 100 tys. osób, z czego około 500 osób nie przeżywa wypadku¹. Gdzie więc szukać przyczyn tak wielkiej ilości wypadków, jeżeli potrafimy dostosować zarówno maszyny, jak i pomieszczenia do bezpiecznego wykonywania obowiązków powierzonych pracownikowi? Według jednej z metod badania poziomu bezpieczeństwa pracy – metody TOL, która analizuje techniczno-organizacyjne oraz związane z czynnościami i zachowaniem człowieka zjawiska pracy, człowiek staje się jedną z głównych przyczyn poziomu i jakości bezpieczeństwa i higieny pracy².

Według Leszka Pietrzaka „Człowiek może wpływać na istniejące ryzyko i dlatego tzw. czynniki ludzkie powinny zarówno być brane pod uwagę w szacowaniu ryzyka, jak i rozpatrywane przez zespoły badające wypadki przy pracy. Ma to szczególne znaczenie, gdyż w 60-80% wypadków przy pracy decydującą rolę odgrywa czynnik ludzki. Dotyczy to: aspektów psychologicznych, współdziałania ludzi przy wykonywaniu pracy, współdziałania człowieka z maszyną, efektów związanych z ergonomią, zdolności osób do uświadomienia sobie ryzyka w danej sytuacji zależnie od ich wykształcenia, doświadczenia i umiejętności”³.

¹ Główny Urząd Statystyczny, Wypadki przy pracy, http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_pw_wypadki_przy_pracy_1kw_2011r.pdf

² A. Hansen, *Bezpieczeństwo i higiena pracy*, Warszawa 1996, s. 140.

³ L. Pietrzak, *Analiza wypadków przy pracy dla potrzeb prewencji*, Warszawa 2007, s. 13.

Świadomość człowieka, jak wielką rolę odgrywa w kształtowaniu bezpieczeństwa i kultury pracy, nasuwa pytanie: jak wpływać na zachowanie i postawy człowieka, aby wchodząc w świat bezpieczeństwa i higieny pracy jako pracownik, ale także jako ten, który ma za zadanie kształtować bezpieczną rzeczywistość, umiał się w niej poruszać, posiadając nie tylko wiedzę, ale i świadomość odpowiedzialności za życie oraz zdrowie swoje i otaczających go ludzi.

Praca ta jest próbą odpowiedzi na pytanie, czy kształcenie na studiach podyplomowych wpływa na postawy człowieka wobec bezpieczeństwa. Problem analizowany będzie przez pryzmat studiów podyplomowych „Bezpieczeństwo i Higiena Pracy – edukacja i zarządzanie” organizowanych w Wyższej Szkole Humanistycznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Szczecinie oraz wyników badań sondażowych przeprowadzonych na studentach edycji dziesiątej. Aby móc w pełni przeanalizować wpływ kształcenia podyplomowego na dorosłego człowieka, należy przede wszystkim zastanowić się, czym jest kształcenie dorosłych, jakie są jego cechy i cele, a także czym jest postawa i co wpływa na jej zmianę.

Postawy i zachowania człowieka

Postawy człowieka można definiować, według Olsona, „jako oceniające reakcje na obiekt, odzwierciedlone w przekonaniach, uczuciach i intencji co do zachowania jednostki wobec niego”⁴. Zdaniem W.I. Thomasa i F. Znanieckiego „postawa jest indywidualnym odpowiednikiem wartości społecznej, a łącznikiem między wartością a postawą jest czynność w jakiegokolwiek formie”⁵.

Postawy zbudowane są z trzech komponentów – emocjonalnego, poznawczego oraz behawioralnego. Są to wszelkiego rodzaju uczucia, przekonania, myśli i wiedza oraz zachowania wobec przedmiotu postawy. Postawy mogą mieć znak dodatni (pozytywny), ujemny (negatywny) albo zerowy (neutralny). Inne cechy postaw to: zakres, złożoność, zwartość, stopień powiązania danej postawy oraz trwałość⁶.

Kształtowanie postaw to proces długotrwały. Człowiek nabywa postawy w trakcie procesu uczenia się, ale istotny wpływ na postawy ma także naśladownictwo, generalizowanie, wzmacnianie pozytywne lub negatywne. Kształtowanie może dotyczyć wszystkich wymiarów postawy. Zazwyczaj nabywanie postawy nie jest świadome. Według H.C. Kelmana istnieją trzy metody zmiany nabytej już postawy. Są to: uleganie, identyfikacja lub internalizacja⁷.

Nieprawidłowe postawy wobec bezpieczeństwa i higieny pracy odzwierciedlają się w liczbie wypadków powodowanych przez pracowników. Często negatywne postawy wobec zasad bezpieczeństwa człowiek wnosi z domu i otoczenia, w jakim został wychowywany. Postawa kształtowana przez naśladownictwo, a także szczątkową lub nieprawidłową wiedzę będzie miała duży wpływ na jakość bezpieczeństwa w zakładzie pracy, a co za tym idzie, na jakość pracy. Pracodawca zatrudniający pracowników, którzy łamią zasady bhp, często nawet nieświadomie naraża się na duże straty. Zmiana negatywnych postaw nie jest łatwym zadaniem, jednak jest możliwa za pomocą dobrze wykwalifikowanej kadry

⁴ W. Wosińska, *Psychologia życia społecznego*, Gdańsk 2004, s. 138.

⁵ *Encyklopedia Pedagogiczna XXI w.*, t. IV, Warszawa 2005, s. 743.

⁶ *Ibidem*, s. 745.

⁷ *Ibidem*, s. 746.

zajmującej się bezpieczeństwem i higieną pracy. Ich prawidłowe postawy mogą stać się pozytywnym wzorcem do naśladownictwa, a co za tym idzie, do prawidłowych zachowań w miejscu pracy.

W początkowych badaniach nad podstawami uczeni wskazywali, że istnieje słaby związek pomiędzy postawą a zachowaniem. Jednak późniejsze badania Abelsona oraz Petty'ego i współpracowników wskazują, że jeżeli dana postawa jest ważna i centralna w systemie wartości człowieka, wówczas większe jest prawdopodobieństwo, że będzie się ona przejawiać w zachowaniu jednostki. Postawy człowieka stają się dla niego ważne, głębokie i trwałe, jeśli wynikają z własnych potrzeb i doświadczeń⁸. Według Abrahama Maslowa bezpieczeństwo jest jedną z najważniejszych potrzeb człowieka. Zaspokojenie tej fundamentalnej potrzeby jest podstawą do dalszego rozwoju człowieka⁹. Potrzeba bezpieczeństwa jest podwaliną pod kształtowanie się głównych i ważnych postaw. Owa potrzeba była jednym z czynników podejmowania kształcenia na studiach podyplomowy z zakresu bhp.

Aby zbadać postawy studentów wobec bezpieczeństwa, w ankiecie zawarte zostało pytanie otwarte, które brzmiało następująco: Czy zdarzyło się Panu/Pani (w okresie od rozpoczęcia studiów podyplomowych) spotkać z sytuacją łamania zasad bezpieczeństwa? Jeśli tak, jak Pan/Pani zareagował/a. Wyniki wskazują, że spośród 30 badanych 22 osoby spotkały się z łamaniem zasad bezpieczeństwa i zareagowały, 8 osób nie spotkało się z sytuacją łamania zasad. Oto kilka odpowiedzi ankietowanych opisujące sytuację, w których łamane były zasady bhp oraz ich reakcję.

„Zdarzyła mi się taka sytuacja, gdyż prace na wysokościach były prowadzone bez zabezpieczeń, rusztowanie było ustawione na niepewnym gruncie. Reakcja była natychmiastowa i roboty były wstrzymane”.

„Poinformowałem osobę łamiącą zasady bhp o zagrożeniu wynikającym z tego faktu i podałem alternatywną formę wykonania tej czynności”.

„Tak, zdarzyło mi się. Rozmawiałem i poinstruowałem pracownika oraz bezpośrednio przełożonego odnośnie zasad i przepisów bhp”.

„Bardzo często, niestety wszelkie zwracanie uwagi traktowane jest jako wtrącanie się osoby niekompetentnej”.

Odpowiedzi sugerują, że studenci przejawiają prawidłowe postawy wobec sytuacji zagrożeń. Za ich postawą idzie odpowiednie zachowanie, które, jak widać w jednej z powyższych wypowiedzi, nie zawsze jest chwalone. Negatywne reakcje na prawidłowe postawy mogą wpłynąć niekorzystnie na myślenie i działanie człowieka. Skutkiem może być zmiana prawidłowej postawy na nieprawidłową celem dostosowania się do danego środowiska. Duże znaczenie będzie tu miała osobowość człowieka, jego podatność na wpływ otoczenia, a także asertywność.

Kształcenie na studiach podyplomowych

Kształcenie dorosłych najogólniej można opisać jako procesy i czynności, które umożliwiają ludziom zdobycie określonej wiedzy, umiejętności. Rezultatem kształcenia jest wykształcenie. W procesie kształcenia możemy wyróżnić taki rodzaj czynności, który

⁸ W. Wosińska, op. cit., s. 152–153.

⁹ J. Strelau, *Psychologia. Podręcznik akademicki*, t. I, Gdańsk 2006, s. 271.

przejawia się w działaniach ludzkich kierowanych przez instytucje powołane do organizacji poznawania świata i rozwoju człowieka. Instytucje te to wszelkiego rodzaju szkoły i placówki oświatowe. Kształcenie można podzielić na kształcenie ogólne, pozwalające na zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnych każdemu człowiekowi, niezależnie od tego, jakie rolę będzie pełnić w społeczeństwie, oraz kształcenie specjalistyczne, które ma zapewnić wiedzę i umiejętności potrzebne do wykonywania określonego zawodu¹⁰.

Kształcenie na studiach podyplomowych, czyli kształcenie zawodowe, ma na celu kształtowanie kompetencji zawodowych, umożliwiających absolwentom podjęcie pracy w danym kierunku. Jest to kształcenie systematyczne, prowadzące do pełnych kwalifikacji zawodowych, które mogą być później wzbogacone specjalizacją i praktyką. Jego celem jest także przygotowanie do późniejszego nabywania nowych wiadomości i umiejętności, które mogą okazać się przydatne w pracy zawodowej¹¹. Według Zygmunta Wiatrowskiego rezultatem owego kształcenia powinno być „wyszkolenie zawodowe, którego znaczącymi składnikami są: wiedza ogólna i zawodowa, umiejętność zawodowa, nawyki i sprawności zawodowe, postawa zawodowa, wreszcie – osobowość zawodowa”¹².

Studia podyplomowe „Bezpieczeństwo i Higiena Pracy – edukacja i zarządzanie” kierowane są do osób zarządzających przedsiębiorstwem i specjalistów zajmujących się problematyką bhp oraz kształtowaniem bezpiecznych zachowań człowieka w środowisku pracy, a także do tych, którzy pragną zdobyć wiedzę i kwalifikacje w dziedzinie bhp. Celem studiów jest zaopatrzenie studenta w wiedzę o obowiązujących przepisy prawnych z zakresu bhp. Student będzie umiał organizować i przeprowadzić szkolenia pracowników, jak również stosować procedury związane z wypadkami przy pracy, udzielić pomocy przedlekarskiej, będzie świadomy ochrony przeciwpożarowej, będzie posiadał wiedzę o czynnikach szkodliwych, uciążliwych i niebezpiecznych w środowisku pracy oraz umiał przeciwstawiać się im¹³.

Absolwenci studiów mają być przygotowani do pracy w służbach bhp wszystkich sektorów gospodarki (m.in. budownictwa, szkolnictwa, służby zdrowia, służb mundurowych, administracji państwowej oraz samorządu terytorialnego). Ukończenie studiów daje uprawnienia pełnienia funkcji pracownika służb bhp, zgodnie ze znowelizowanym rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie służb bezpieczeństwa i higieny pracy¹⁴.

Powody, które decydują o podjęciu kształcenia się na studiach podyplomowych mogą być różne, można jednak wyróżnić trzy główne motywy podejmowania dalszego kształcenia: dokształcanie, przekwalifikowanie się oraz samodoskonalenie. Doskonalenie zawodowe można definiować jako podwyższanie kwalifikacji zawodowych kończące się świadectwem, dyplomem lub certyfikatem. Przekwalifikowanie ma na celu zmianę już posiadanego zawodu. Często spowodowane jest bezrobociem lub groźbą utraty pracy, ale także chęcią podwyższenia zarobków czy zmianą charakteru pracy. Samodoskonalenie w przypadku doskonalenia zawodowego określa się mianem procesu aktualizowania,

¹⁰ T. Wujek, *Wprowadzenie do pedagogiki dorosłych*, Warszawa 1992, s. 198–199.

¹¹ M. Przetacznik, Z. Włodarski, *Psychologia wychowawcza*, Warszawa 1994, s. 269.

¹² Z. Wiatrowski, *Podstawy pedagogiki pracy*, Bydgoszcz 2000, s. 202.

¹³ Informator Wyższej Szkoły Humanistycznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Szczecinie na rok 2011/2012.

¹⁴ Ibidem.

pogłębiania wiadomości związanych z zawodem umożliwiającym osiągnięcie mistrzostwa oraz wyższej pozycji społeczno-zawodowej¹⁵.

Podczas badania sondażowego ankietowani odpowiadali na pytania związane ze studiami podyplomowymi. Miały one na celu uzyskanie informacji dotyczących przyczyny podjęcia studiów na kierunku „Bezpieczeństwo i Higiena Pracy – edukacja i zarządzanie”, zadowolenia, lub jego braku, z jakości kształcenia i oczekiwań związanych z ukończeniem studiów.

Z analizy odpowiedzi ankietowanych wynika, że w przypadku 25 na 30 badanych studentów powodem podjęcia studiów podyplomowych z zakresu bhp była chęć przekwalifikowania się. Tylko 5 osób jako powód podało chęć dokończenia się, zdobycia uprawnień w już wykonywanym zawodzie związanym z bezpieczeństwem i higieną pracy. Wielu ankietowanych wskazało jako przyczynę podjęcia studiów chęć zmiany swojej biernej postawy wobec łamania zasad bhp oraz potrzebę nabycia takiej wiedzy, która pomoże być świadomym zagrożenia, jakie ich czekają w pracy.

W pytaniu dotyczącym zadowolenia z jakości kształcenia ankietowani mieli do wyboru trzy odpowiedzi – TAK, NIE, NIE WIEM. Spośród 30 studentów 24 zaznaczyło odpowiedź potwierdzającą zadowolenie, natomiast 6 ankietowanych zaznaczyło odpowiedź – NIE WIEM.

Oczekiwanie studentów wraz z zakończeniem kształcenia na studiach podyplomowych wiąże się z wiedzą, a także umiejętnościami umożliwiającymi podjęcie nowej lub dodatkowej pracy. Uzyskane kwalifikacje mają poprawić ich pozycję zawodową, jak i materialną. Jedna z ankietowanych osób tak opisała swoje oczekiwania:

„Chciałbym być dobrze przygotowanym do pracy w służbach bhp, być profesjonalistą w dziedzinie prowadzenia szkoleń – tym bardziej, że lubię to robić”.

Z kolei inny respondent swoje oczekiwania określił jako:

„Możliwość podjęcia pracy na stanowisku samodzielnego inspektora bhp, a także otwarcie własnej firmy prowadzącej działalność w tym zakresie”.

Ważnym zagadnieniem, którego nie można pominąć mówiąc o kształceniu ludzi dorosłych, jest wychowanie przez instytucje. Dorosłość charakteryzuje się otwartością człowieka na wszelkiego rodzaju aktywność intelektualną, zawodową i społeczną. Jest to okres poznawania świata, a także jego przekształcania. W dalszym ciągu kształtują się osobowość społeczną człowieka. Dlatego wychowanie dorosłego jest tworzeniem sytuacji wychowawczych odpowiednich do wcześniej założonych celów, czyli tworzeniem bodźców i zadań do rozwiązania, które będą oddziaływać na osobowość¹⁶.

Aby rozwijać wiedzę i osobowość zawodową studenta, z roku na rok Wyższa Szkoła Humanistyczna stara się modyfikować program studiów podyplomowych tak, aby uzyskiwać jak najlepsze rezultaty. Celem studiów jest wyrobienie takiego myślenia i takich nawyków, które zwiększą bezpieczeństwo i higienę pracy.

W programie studiów podyplomowych oprócz przedmiotów specjalistycznych, takich jak: Techniczne bezpieczeństwo pracy, Pierwsza pomoc przedlekarska, Profilaktyka, Wypadki przy pracy i choroby zawodowe, Organizacja i metodyka pracy inspektora BHP, Profilaktyka ochrony przeciwpożarowej, Rozpoznawanie, ocena i analiza zagrożeń

¹⁵ Z. Wiatrowski, *Podstawy...*, op. cit., s. 364–367.

¹⁶ J. Nowak, *Istota wychowania, jako zjawiska społecznego*, [w:] T. Wujek, *Wprowadzenie do pedagogiki dorosłych*, Warszawa 1992, s. 140–144.

zawodowych, można także znaleźć przedmioty ukierunkowane na kształtowanie osobowości człowieka i jego postaw. Mowa tu o takich przedmiotach, jak: Andragogika, Pedagogika pracy, Socjologia pracy, Człowiek w środowisku pracy, Metodyka nauczania BHP i kultury pracy. Program obejmuje 480 godzin kształcenia oraz praktykę specjalistyczną.

Praca w służbach bezpieczeństwa i higieny pracy jest niezwykle odpowiedzialnym zajęciem. Wiedza i postawa osób, które będą szkoliły przyszłych pracowników, oraz sposób przekazywania wiedzy będzie wpływać na ilość wypadków w przedsiębiorstwach. Dlatego jeszcze większą odpowiedzialnością obarcza się instytucję organizującą studia podyplomowe oraz kadrę pracowniczą, ponieważ wraz z dyplomem powinna iść w parze prawidłowa postawa człowieka wobec bezpieczeństwa, a zatem odpowiedzialność za życie i zdrowie innych ludzi. Aby sprostać tym oczekiwaniom, Wyższa Szkoła Humanistyczna zatrudnia profesjonalistów w dziedzinie bhp i pedagogiki pracy.

Aby sprawdzić wpływ wiedzy zdobytej na studiach na zachowanie ankietowanych, zadano studentom następujące pytanie: Czy zauważył/a Pan/Pani zmiany w sposobie swojego zachowania wynikające z nabytej wiedzy dotyczącej bezpieczeństwa człowieka?

Z odpowiedzi wnioskować można, że 23 na 30 badanych zauważyło zmiany w swoim zachowaniu, 7 osób nie zauważyło zmian. Dwie ankietowane osoby podają takie oto powody braku zmian w swoim zachowaniu:

„Dlatego, że przez całe życie bezpieczeństwo człowieka było dla mnie ważne – mój tato jest BHP-owcem, zawsze umiałam udzielić pierwszej pomocy, dbam o bezpieczeństwo w swoim otoczeniu”.

„W wyniku studiów podyplomowych utrwalałam swoją wiedzę oraz sporadycznie dowiaduję się ciekawostek przekazywanych przez wykładowców”.

A oto przykłady odpowiedzi ankietowanych, których wiedza uzyskana na studiach podyplomowych wpłynęła na zmianę zachowania.

„Staram się zwracać uwagę na ustawienia monitora podczas pracy na komputerze i przestrzegać okresów przerw podczas wielogodzinnej pracy”.

„Tak, zauważyłem zmiany polegające na większym patrzeniu na to, co robią pracownicy i w jaki sposób. Czy jest to przede wszystkim bezpieczne jak chodzi o człowieka”.

„Tak, potrafię na wiele sytuacji spojrzeć fachowym okiem, wiedza, którą nabywam, pozwala mi lepiej i właściwiej postrzegać i oceniać sytuacje społeczne, w szczególności te związane z pracą”.

„Teraz, kiedy posiadam już większy zasób wiedzy z bhp, staram się zwracać uwagę, na każdy przejaw łamania zasad bhp, często dzielę się swoją wiedzą z innymi. Organizuję swoją pracę tak, aby zapewnić sobie prawidłową ergonomię stanowiska pracy”.

„Wiedzę, którą zdobyłam na studiach, wykorzystuję w swojej pracy, podpowiadam kolegom, jak prawidłowo wykonywać pracę, by nie narażać się na niebezpieczeństwo, sama staram się być przykładem”.

Zakończenie

Kształtowanie postaw człowieka wobec bezpieczeństwa jest jednym z najważniejszych zadań w edukacji dorosłych. Poprzez odpowiednie dobieranie programów nauczania, zatrudnianie profesjonalnej kadry pracowniczej, stawianie za główny cel rozwój osobowości człowieka, instytucja szkoląca przyszłych pracowników służby bhp może wpływać na kształtowanie prawidłowych postaw studentów wobec bezpieczeństwa.

Kształtowanie postaw jest zadaniem trudnym, ale wartym wysiłku, bowiem to człowiek tworzy kulturę bezpieczeństwa w zakładzie pracy. Student, który wraz z wiedzą wyniesie ze studiów prawidłowe nastawienie i postawy, będzie mógł w sposób świadomy i z pełnym zaangażowaniem kreować bezpieczną rzeczywistość. Jego działania będą składać się na zmniejszanie liczby wypadków przy pracy.

Wyższa Szkoła Humanistyczna tworząc studia podyplomowe z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy za cel obrała sobie urabianie człowieka i kształtowanie jego postaw wobec bezpieczeństwa. Z roku na rok program studiów ewaluje tak, aby osiągać coraz to lepsze wyniki. Rezultaty tego możemy zobaczyć już w trakcie kształcenia studentów, małymi krokami zostaje zmieniony światopogląd człowieka, co wymusza na nim nowe zachowania odpowiednie do posiadanej wiedzy. Oczywiście nie ma gwarancji, że każdy student studiów podyplomowych osiągnie taki poziom wiedzy oraz wyrobi sobie takie postawy i nawyki, które będą odzwierciedlały się w celach danych studiów, ale jeżeli znajdzie się wśród tych ludzi choć jedna osoba, to można będzie uznać, że uczelnia odniosła wielki sukces. Jedna prawidłowa postawa, jedno prawidłowe działanie może sprawić, że życie i zdrowie wielu osób zostanie ocalone.

Marta Krzaczkowska

Kształtowanie bezpiecznych postaw na studiach podyplomowych

Artykuł jest próbą odpowiedzi na pytanie, czy studia podyplomowe „Bezpieczeństwo i Higiena Pracy – edukacja i zarządzanie” wpływają na postawy studentów wobec bezpieczeństwa. Problem analizowany jest przez pryzmat literatury oraz badań sondażowych przeprowadzonych wśród studentów. Artykuł wskazuje na ważność takiego kształcenia, które ma na celu kształtowanie pozytywnych postaw i zachowań wobec bezpieczeństwa.

Moulding safety attitudes at postgraduate studies

The article is an attempt to answer a question if postgraduate studies „Work safety and hygiene – education and management” has an effect on students attitudes with regard to safety. Problem is analysed from the perspective of the literature and a survey conducted among students. The article is an indication of significance such moulding that is aimed at moulding positive attitudes and behavior safety.

Translated by Joanna Białas